

2011:47

Bårslövs kyrka

– tillgänglighetsanpassning av entré

Antikvarisk kontroll 2011

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2011:47

Bårslövs kyrka

- tillgänglighetsanpassning av entré

Antikvarisk medverkan 2011
Bårslövs socken,
Helsingborgs kommun
Skåne län

Kerstin Börjesson

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.se

© 2011 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2011:47
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: Bårslövs kyrka 2011.
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

Bårlövs kyrka – tillgänglighetsanpassning av entré

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Historik med relevans för ärendet	5
Utförda åtgärder	6
Grävningsarbeten	6
Ramp	6
Kyrkogårdsmur	7
Avvikelser från Länsstyrelsens beslut	7
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	7
Bilagor	9

Karta över Skåne med Helsingborgs kommun markerad.

Utsnitt av den topografiska kartan vilken visar läget för Bårslövs kyrka.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Under augusti-september 2011 byggdes en ramp utanför kyrkans västportal för att öka tillgängligheten till kyrkan. Ritningar upprättades av Svensk kyrkogårdskultur, Pål Reijer. En ny handikappanpassad entré till kyrkogården togs upp i kyrkogårdsmuren söder om den befintliga ingången. I den senare gjordes en ny trappa och ett nytt grindparti. Marken kring rampen höjdes och täcktes med ett finkornigt grus för bättre framkomlighet. I samband med grävning för rampens fundament samt dränering väster, norr och söder om tornet gjordes en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning. Medverkande arkeolog var Christer Carlsson, Sydsvensk arkeologi. Förundersökningen finns avrapporterad i rapport 2011:43 Sydsvensk arkeologi.

Administrativa uppgifter

Objekt	Bårslövs kyrka
Socken	Bårslövs socken
Kommun	Helsingborgs kommun
Länsstyrelsens beslut	2011-03-30, dnr 433-1277-11, 431-5131-11
Byggherre/beställare	Kvistofta kyrkliga samfällighet
Byggnadstid	Augusti-september 2011
Projektör	Svensk kyrkogårdskultur, Pål Reijer. Arbetshandlingar daterade 2011-05-16
Entreprenörer	NCC, underentreprenör smide Anbulten AB.
Antikvarisk medverkan	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne genom Kerstin Börjesson
Antikvarisk slutbesiktning	2011-09-23

Historik med relevans för ärendet

Under 1100-talet byggdes en kyrka i Bårslöv bestående av långhus, kor och absid. Kyrkan byggdes av kvaderhuggen, nordvästskånsk sandsten med skråkantad sockel i samma material. Ett torn byggdes något senare, möjligen under 1200-talet och under 1400-talet uppfördes ett vapenhus utanför södra långhusportalen. I mitten av 1800-talet revs det medeltida långhuset och ett nytt långhus med kor och absid uppfördes efter ritningar av byggmästare Anders Haf.

Undersökningar av tornmurverket 1990 har visat att tornet är sekundärt i förhållande till långhusets medeltida, kvarvarande västra gavel. Uppmätning av tornmurverket visar också att tornet har uppförts under två byggnadsfaser. Den

östra delen är utförd med skråkantad sockel i sandsten medan markerad sockel saknas på västra delen. Ursprungligen har västtornet sannolikt haft en rektangulär grundplan och sedan byggts om och förstörats västerut. Skiljelinjen mellan de två byggnadsfaserna går ungefär mitt på södra fasaden.

Utförda åtgärder

Grävningsarbeten

Med lärdom från anläggningsarbetet för rampen i Fjärestad under 2011, undersöktes marken intill tornets sidor med hjälp av spett före arbetets början för att lokalisera utstickande stenar i grundläggningen. Schaktningsarbetet för nedläggning av dräneringsrör kunde därvid ta sin början. Schaktning för nedläggning av dräneringsrör gjordes väster, norr om kyrkans torn. Olyckligtvis fanns ingen arkeolog på plats de första dagarna då schaktning pågick. Enligt den arkeologiska rapporten skedde grävningarna i sin helhet i redan omrörda matjordslager. Enligt äldre handlingar har man sedan tidigare grävt för både åskledare, dagvattenledning och elledningar kring tornet. Vid grävningar söder om tornet blev skillnaden i tornets murverk mellan de två byggnadsfaserna synlig i kyrkans grundläggning. Tyvärr dokumenterades inte detta, vilket hade varit önskvärt. Arkeologen på plats undersökte dock murverket för att se om bearbetade stenar eller runstenar fanns i grundläggningen. Ingen bearbetad sten påträffades. En plan över dräneringsschaktet utfördes vilken finns redovisad i den arkeologiska rapporten.

Dräneringsrören kring tornet leddes till en befintlig dagvattenbrunn vid tornets nordöstra hörn. Efter att dräneringsrör och sidomurarna hade kommit på plats fylldes schakten igen med grus/stenkross för rampen.

Ramp

Den nya rampen byggdes av grå krysshämrad Bjärlovsgrenit med markblock i sidorna samt plattäckning i form granithällar. Sidoblocken utfördes med rundad ovankant. Granitplattorna lades i stenmjöl ovanpå fundament av stenkross och fogades med fliesby romex (en sorts plastfog). Intill tornets sidor täcktes med platonmatta/geotextil och en ränna mellan torn och ramp göts som täcktes med sjösten. Den gamla trappan till tornet bevarades under rampen på ursprunglig plats och byggdes således över. Räckan till rampen utfördes av stålror 40 mm i två höjder på båda sidorna om rampen. Räckan fästes vid sidoblocken på alla sidor utom vid trappans norra sida där de fästes direkt i stegen med stålplattor. Räckena pulverlackades svart. Inga ändringar gjordes på tornets entrédörr. Det befintliga räckan av järnsmide uppsatt under 1900-talets senare hälft och troligtvis

ritat av Birgit Cortina, togs om hand av församlingen för att eventuellt återanvändas på annan plats på kyrkogården.

Kyrkogårdsmur

I den befintliga ingången i kyrkogårdsmuren omedelbart väster om kyrkans torn lades trappan om med ny sten ovanpå den befintliga trappan av gjuten betong. Eftersom marknivån höjdes kring rampen fick man också lägga på ett trappsteg vid uppgången till kyrkogården. Översta och nedre trappstegen kontrastmarkerades på samma vis som på rampen. Den gamla grinden som var en relativt enkel grind med modernt standardiserat utseende gick inte att återanvända i den nya uppgången. Ett nytt grindparti monterades i nya grindstolpar av stål vilka placerades väster om grinden för att kunna öppna grindarna 180 grader. Det nya grindpartiet utfördes av pulverlackat fyrkantsstål. Mitträcke skulle även monteras i trappuppgången men hade inte utförts vid slutbesiktningen. De sidoräcken som tidigare fanns vid trappan togs bort. En informationstavla söder om trappan och uppgången till kyrkan flyttades något söderut för att inte hamna bakom den nya grinden.

Vid sydvästra hörnet av kyrkogårdsmuren togs ett hål upp i muren för en ny steglös, handikappanpassad ingång till kyrkogården. Kyrkogårdsmuren består av marksten lagt i murbruk och övertäckt av rött vingtegel. Förutom håltagning i muren grävdes marken ur för att gjuta nya stödmurar vid sidorna i den nya öppningen. Inga fynd av arkeologiskt intresse noterades i rivningsmassorna. En grind med samma utförande som vid trappan till tornet monterades på ena sidomuren.

Kyrkogårdsgången från bårhuset och den nya grinden fram till rampen och väster om denna täcktes med 0,8-grus för bättre framkomlighet. Utanför den nya kyrkogårdsgården asfalterades ytan med jämn stigning från parkeringen.

Avvikelse från Länsstyrelsens beslut

Arkeolog var inte på plats då grävningsarbetet påbörjades kring kyrkans västtorn vilket utgör en avvikelse från Länsstyrelsens beslut.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Anläggandet av en ramp utanför en romansk, medeltida kyrkobyggnad innebär en stor förändring av kyrkogårdsmiljön traditionella utseende. För alla äldre byggnadsminnen utgör ramper ett modernt inslag utan historiska referenser. Trappor till monumentala byggnader såsom kyrkor hade inte bara en praktisk funktion utan har markerat en gräns förenat med viss symbolik. Uppförandet av

ramper i dessa miljöer påverkar därför den kulturhistoriska miljön mer eller mindre. Detta måste ställas mot möjligheten till en fortsatt nyttjande genom ökad tillgänglighet för brukaren. En god tillgänglighet får anses ha hög prioritet om församlingarna ska kunna fortsätta använda de medeltida kyrkobyggnaderna för förrättningar. Uppförandet av ramp vid Bårslövs kyrka var angeläget dels för besökarna men också för kyrkans personal.

Vid Bårslöv har man tagit hänsyn till platsens kulturvärden genom att frångå Boverkets anvisningar om en lutning på 1:20 för bästa tillgänglighet. Eftersom kyrkogårdmark inte räknas som allmän plats utan utgör privat tomtmark är församlingen inte skyldiga att följa boverkets anvisningar utan dessa bör endast räknas som allmänna rekommendationer. Med en lutning på 1:12 kunde rampens längd kortas och utbyggnaden längs kyrkans sockelparti begränsas. Rampen utfördes helt och hållet fristående från tornets murverk och konstruktionen är reversibel. Uppförandet av ramp vid kyrkans västra utfördes enligt de godkända arbetshandlingarna och med god kvalitet på stenarbetet.

Lund 2012-01-09

Kerstin Börjesson

Bilagor

Kyrkans entré i västtornet före rampens uppförande.

Tornets södra sida före rampen. Till höger på tornet syns den murade sockeln som saknas på tornets västra del.

Rampen under uppförande. Sett från sydost.

Färdig ramp sedd från väster. De mörkfärgade fogarna var nygjorda då bilden togs och kommer att ljusna.

Rampen mot öster. Räckten utfördes med handikappvänliga dimensioner i två nivåer på båda sidor om rampen.

Detalj av rampens sidomur t.v. Till höger syns räckets montering till trappstegen på norra sidan om entrén.

En gravplats minskades sydväst om rampen för att få bättre framkomlighet. Marknivån höjdes och kanthäck av buxbom återplanterades.

Grindparti vid västra entrén före ombyggnaderna samt mur vid bårhuset före ny upptagning av ny ingång.

Bilderna visar murens uppbyggnad där en ny ingång togs upp till kyrkogården.

Ny handikappanpassad ingång vid Bårhuset med nytt grindparti.

Nytt grindparti och trappa framför kyrkans västtorn.

Regionmuseets rapportserie 2011

Kulturmiljö

1. Södervidinge kyrka – ny församlingslokal under läktaren, Södervidinge sn, AM, Petter Jansson och Maria Sträng, 2010
2. Snårarpskeramiken. En aktivitetsbunden produktion, Vä sn, Ceramologisk undersökning, Birgitta Hulthén
3. Arlövs kyrka – ljussättning och flytt av altare, Arlövs sn, AM, Maria Sträng, 2010
4. Hässlunda kyrka – invändig ändring, Hässlunda sn, AM/AK, Lotta Eriksson & Maria Sträng, 2009-2011
5. Halmstads kyrka – yttre renovering, Halmstads sn, AK, Petter Jansson och Kerstin Börjesson, 2007-2008
6. N. H. Nilsson i Hammenhög – nytt tak på automobilpalatset, Hammenhögs sn, AM, Helene Stalin Åkesson, 2010-2011
7. Reslövs kvarn – omläggning av tak, Reslövs sn, AM, Ingela Blomén, 2010-2011
8. Aosehus, Åhus sn, kompletterande undersökning SU, J Juhlin Alftberg/H Lilja, 2010
9. Kävlinge gamla kyrka, -konserveringsarbeten etapp 1-3, Kävlinge sn, AK/AM, Petter Jansson & Ingela Blomén, 2008-2010
10. Ängfärjestationen – en plats för möten och minnen, Helsingborgs sn, BMU, Maria Sträng & Ingela Blomén, 2011
11. Hovby smedja – Elvings värld, Norra Åsum sn, BMU, Ingela Blomén, Paul Hansson & Linnea Stolle
12. Vårdplan Alunbruket, Andrarum sn, VP, Jimmy Juhlin Alftberg & Helene Stalin Åkesson, 2011
13. Fleninge kyrka – renovering av tornet, Fleninge sn, AM, Maria Sträng, 2010-2011
14. Vårdplan Månsas, Vånga sn, VP, Heikki Ranta, Åsa Jakobsson, Jimmy Juhlin Alftberg och Cissela Olsson, 2011
15. Tjörnedalagården – analys av kunskapsunderlaget, Gladsax sn, KA, Heikki Ranta, 2011
16. KGB i Skåne – KvalitetsGranskning av Byggnadsminnen utifrån kunskapsunderlaget, PJ, Kristina Nilén, Anna Rabow och Heikki Ranta, 2010-2011
17. Landskapet som trädgård – Pilalléer och pilevallar på Söderslätt, PJ, Patrik Olsson, 2011
18. Lackalånga kyrka – renovering av tornspirans tak, AM, Maria Sträng 2011
19. Gamlegård, Dagstorp 5:2 – omläggning av halmtak, Dagstorps sn, AM, Ingela Blomén, 2011
20. Ballingstorp och Per-Ols, Kviinge sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011
21. Burlövs gamla prästgård – renovering av källare, Burlövs sn, AM, Ingela Blomén, 2011
22. Kulturens Östarp; Östarp 1:3. Vård- och skötselplan för landskap och kulturmiljö. Everlövs sn, PJ, Åsa Jakobsson och Cissela Olsson, 2011
23. Bondrumsgården 2011, Fågeltofta sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011
24. Alunbruket i Andrarum. Skötselplan för natur- och kulturhistoriska värden. Andrarum socken, VP, Åsa Jakobsson och Cissela Olsson, 2011
25. Bondrumsgården – lagning av takskador, Fågeltofta sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, med bidrag av Therese Melin, 2011
26. Kumlatofta 5:12 – omryggning av halmtaket mm, Everlövs sn, AM, Ingela Blomén, 2011
27. Agusastugan – diverse åtgärder, Andrarums sn, AM, Jennie Björklund, 2011
28. Övraby mölla – förstärkning av hättan, Övraby sn, AM, Ingela Blomén, 2011
29. Solberga kyrka – invändig renovering, Solberga sn, AM, Kerstin Börjesson, 2011
30. Tomelilla byagård 2011, Tomelilla sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011
31. Fjärestads kyrka – tillgänglighetsanpassning av entré, Fjärestads sn, AM, Kerstin Börjesson, 2011
32. Nämndemansgården på Ven, Sankt Ibb sn, VP, Anna Rabow, 2011
33. Tranås brydestua, Tranås sn, AM, Jennie Björklund, 2011
34. Cedergrenska gården – byte av hänggrännor, Åhus sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011
35. Kälsveds Sigrids, Osby sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011
36. Emmislövs gamla kyrkogård – restaurering av grindstolpar, Emmislövs sn, AM, Helena Nilsson, med bidrag av Jimmy Juhlin Alftberg, 2007
37. Stora Hammars nya kyrka – utvändig renovering, etapp 2, Stora Hammars sn, AM, Maria Sträng, 2011
38. Teknikhistorisk safari – en publik resa bland industrier i nordöstra Skåne, PJ, Helene Stalin Åkesson i samarbete med Pia Sander, 2009-2011
39. Nedanbäck undantagshuset – diverse arbeten, Glimåkra sn, AM, Jennie Björklund, 2011
40. Hovby smedja, Norra Åsum sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011
41. Örsjö kyrka – utvändig renovering, Örsjö sn, AM, Kerstin Börjesson, 2011

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AM-antikvarisk medverkan
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

42. Båstads nya begravningsplats, Båstad sn, DK, Jennie, Björklund, Ingela Blomén, och Anna Rabow, 2011
43. Brandstad prästgård – omläggning av halmtaket mm, Brandstad sn, AM, Ingela Blomén, 2011
44. Pegelhuset – ett högvattenmärke i Ystads hamn, Ystad sn, AM, Ingela Blomén, 2011
45. Krageholms mölla – byte av bjälke, ståndare och vägg, Ystad sn, AM, Ingela Blomén, 2011
46. Österkvarn – röda kvarn i Gladsax, Gladsax sn, AM, Ingela Blomén, 2011
47. Bårslövs kyrka – tillgänglighetsanpassning av entré, Bårslövs sn, AM, Kerstin Börjesson 2011

